

שם המחקר : השפעת תוכנית התערבות באמצעות בעלי חיים על אנשים עם פיגור שכלי

רשות המחקר : אונ' תל אביב

שנה : 2006

מס' קטלוגי : 13

שמות החוקרים : ד"ר ברזון מרים, בה"ס לעבודה סוציאלית, אונ' תל אביב

פרופ' טרקל יוסף, ראש יחידת "חיות וחברה" המח' לזואולוגיה, אונ' תל-אביב

דורון שני, רכזת מחקרים, יחידת "חיות וחברה" המח' לזואולוגיה, אונ' תל-אביב

תקציר המחקר

בעלי חיים מלווים את האדם מאז ימי קדם. כבר בחברות הפרה היסטוריות בנוסף ליחסי צייד- ניצוד התחיל ביותם של חיות הבר על-ידי האדם. מאז ועד היום משתמש האדם בבעלי חיים למגוון צרכים: מזון, לבוש, תעבורה, עבודה, שמירה ושעשוע. מחקרים שונים מלמדים כי לבעלי חיים השפעה על בני אדם מבחינה נפשית, קוגניטיבית, רגשית וחברתית. כמו כן, הם עשויים לתרום לתחושת השליטה של האדם בגופו. עובדה זו נוצלה בשנים האחרונות כאשר נעשו ניסיונות לגוון את ההתערבויות הטיפוליות עם בני אדם בעלי צרכים מיוחדים, על-ידי שימוש בבעלי חיים. בעלי החיים שנראו מתאימים לצורך התערבויות אלו היו בעיקר סוסים, כלבים, וחיות מחמד קטנות כמו ארנבונים, שרקנים, חמוסים, מיני ציפורים ועוד.

תצפיות ומחקרים הראו שהאינטראקציה עם בעלי חיים אלה תורמת לשיקום ולהעלאת תחושת הרווחה הכללית של בני אדם הלוקים בנכות התפתחותית כמו גם לחולי נפש או קשישים. רק מספר מצומצם יחסית של מחקרים, שנערכו עד כה, עסק באופן ספציפי בהשפעת ההתערבות באמצעות בעלי חיים על בני אדם עם מגבלה אינטלקטואלית. המחקרים המעטים שנערכו ביססו את ממצאיהם, בדרך כלל, על קבוצת נחקרים קטנה יחסית והתמקדו בהתערבות בעזרת בעל חיים מסוים ללא ניסיון לבדוק את השפעת בעלי חיים שונים על נבדקים עם בעיה דומה, כמו למשל פיגור שכלי.

מחקרנו בא להרחיב את הידע והמידע בסוגיה זו. במחקר זה נעשה ניסיון לבדוק את ההתערבות בעזרת בעלי חיים על קבוצות יחסית גדולות יותר של נבדקים. כמו כן, נעשה ניסיון ללמוד כיצד התערבות בעזרת בעלי חיים שונים (סוסים, כלבים וחיות פינת חי) עשויה לשפר את תחושת הרווחה, המיומנויות החברתיות ומידת השליטה בגוף אצל בעלי פיגור שכלי. כאמור, התמקדנו באוכלוסיה זו לאחר שמצאנו כי מכלל בעלי הצרכים המיוחדים ההתייחסות לקבוצה זו היתה מועטה באופן משמעותי.

לאור זאת, מטרת המחקר הנוכחי היתה לבדוק את ההשפעות של ההתערבות בעזרת סוסים, כלבים וחיות פינת חי על בעלי פיגור שכלי בדרגה קלה עד בינונית. את ההשלכות של ההתערבויות בחרנו לבדוק משלושה היבטים מרכזיים:

השיפור בתחושת הרווחה הכללית, במיומנויות החברתיות ובמידת השליטה הפיזית בגוף. כדי לעמוד על מידת השיפור בחרנו לבדוק את הנחקרים בשתי נקודות זמן, להלן T1 ו-T2 כאשר כל בדיקה מתייחסת לנקודת זמן מסוימת בתהליך ההתערבות וההפרש בין שתי נקודות הזמן הוא לפחות 15 מפגשי התערבות.